

CONSIDERAȚII PRIVIND COMBATEREA DISCRIMINĂRII LA NIVEL EUROPEAN

Prof. univ. dr. Constantin ANECHITOAE

*Universitatea Ovidius din Constanța, Romania
anechitoae@yahoo.com*

Prof. univ. dr. Florica BRAȘOVEANU

*Universitatea Ovidius din Constanța; Romania
floriordache@yahoo.com*

ABSTRACT: Considerations against Discrimination at the European Level.

Discrimination on various grounds is unfortunately encountered and many people face it at the level of the European Union.

To ensure the effectiveness and consistency of the European Union's policy, the principles underlying them are based on the inclusion of human rights within them, as a common element of internal and external policies. For the defense of human rights and implicitly the elimination of cases of discrimination, it is imperative that people know their rights.

Keywords: *human values, human rights, legal protection, discrimination.*

Uniunea Europeană, dar și statele membre au depus constant eforturi susținute pentru asigurarea unui cadru de acțiuni solide în domeniul egalității de șanse. Articolul 21 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene include o interdicție a discriminării, dar mai ales forța de egalitate obligatorie pentru statele membre atunci când interpretează și aplică dreptul UE. Această dispoziție a Cartei combină atât caracteristicile enumerate de Convenție, cât și cele reglementate de Directivele privind nediscriminarea, dar nu are în vedere categoria deschisă a expresiei „orice altă situație”.

Rasa, originea etnică, culoarea și apartenența la o minoritate națională

Legislația adoptată de Uniunea Europeană și de Consiliul Europei definește domeniul de aplicare al caracteristicii protejate de origine rasială sau etnică în moduri ușor diferite. Într-adevăr, Directiva privind egalitatea rasi-

ală exclude în mod expres „naționalitatea” din conceptul de rasă sau origine etnică. Deși Convenția consideră „naționalitatea” sau „originea națională” ca o caracteristică distinctă, jurisprudența discutată mai jos arată că naționalitatea poate fi înțeleasă ca un element constitutiv al originii etnice. Această interpretare nu implică în niciun caz că dreptul UE autorizează discriminarea pe bază de naționalitate; ea rezultă din faptul că, ca urmare a dezvoltării acestui drept, discriminarea pe bază de naționalitate este acum reglementată de legislația privind libera circulație a persoanelor.

Directiva privind egalitatea rasială nu definește, strict vorbind, ce se înțelege prin „rasă sau origine etnică”, cu excepția faptului că exclude naționalitatea din acest concept.

Diverse instrumente oferă câteva orientări asupra manierei de înțelegere și originea etnică. În timp ce „culoarea” și „apartenența la o minoritate națională” sunt citate în Convenție ca caracteristici distincte, niciuna dintre cele două noțiuni nu este menționată în mod explicit în Directiva privind egalitatea rasială. Acești termeni sunt inseparabili de definiția rasei și originii etnice și tocmai în acest context îi vom examina aici.

Comisia Europeană împotriva Rasismului și Intoleranței (ECRI), Consiliul Europei a adoptat o definiție largă a „discriminării rasiale” luând în considerare orice diferență de tratament de bază, cum ar fi un motiv pentru „rasă, culoare, limbă, religie, naționalitate sau origine națională sau etnică”.¹ În mod similar, primul articolul al Convenției internaționale privind eliminarea tuturor formelor de discriminare rasială a Națiunilor Unite din 1966 (la care toate statele membre ale Uniunii Europene și ale Consiliului Europei sunt părți) definește discriminarea rasială ca implicând motive de „rasă, culoare, descendență sau origine națională sau etnică”².

Comitetul Națiunilor Unite pentru eliminarea discriminării rasiale (CERD), responsabil de interpretarea și monitorizarea respectării de către statele părți a convenției menționate mai sus, a mai precizat că, dacă nu se justifică contrariul, identificarea unei persoane ca aparținând unui anumit grup sau grupuri rasiale sau etnice trebuie „să se bazeze pe modul în care individul în cauză se identifică”³. Această clarificare împiedică statele

---

1 Recommandation de politique générale nr. 7 de l'ECRI sur la législation nationale pour lutter contre le racisme et la discrimination raciale, CRI(2003)8, adoptée le 13 décembre 2002, paragraphe 1, points b) et c).

2 Recueil des traités des Nations unies, vol. 660, p. 195.

3 CERD, Recommandation général VIII conquérant l'interprétation and the application des paragraphes 1 and 4 de l'article premier de la Convention.

părți la Convenție să refuze protecția împotriva discriminării rasiale oricărui grup etnic pe care nu îl recunosc.

Deși legislația UE nu menționează în mod expres limba, culoarea sau descendența ca fiind motive interzise de discriminare, aceasta nu înseamnă că aceste caracteristici se pot bucura de protecție sub acoperire. rasă sau etnie. Într-adevăr, limba, culoarea și strămoșii sunt intrinsec legate de rasă și etnie. În mod similar, naționalitatea poate, în anumite împrejurări specifice, să fie preluată în cadrul acestor două caracteristici, în măsura în care factorii care constituie naționalitatea se referă și la rasă și originea etnică.

În cadrul Directivei pe egalitatea tratamentului în materie de angajare și muncă, religia este în mod expres protejată ca o caracteristică distinctă.

Totuși, o persoană care se consideră victimă a discriminării pe criterii de religie poate avea un interes să asocieze temeiul religiei cu cel al rasei, în măsura în care domeniul de aplicare al protecției împotriva discriminării rasiale garantat de legislația în vigoare este mai larg decât cel de protecție împotriva discriminării religioase.

Din interpretările date de CEDO conceptelor de rasă și origine etnică reiese că limba, religia, naționalitatea și cultura pot fi inseparabile de rasă. În cauza *Timichev*, reclamantului, de origine cecenă, i s-a refuzat trecerea printr-un punct de control, gardienilor.

Potrivit articolului 2, punctul a), din Convenția privind naționalitatea Consiliului European (1996), naționalitatea desemnează „legătura juridică dintre o persoană și un stat”. Deși această Convenție nu a fost ratificată de un număr mare de țări, definiția de mai sus se bazează pe reguli consacrate în dreptul internațional public⁴ și a fost aprobată de Comisia Europeană împotriva Rasismului și Intoleranței⁵. „Originea națională ” poate fi înțeleasă ca referindu-se la naționalitatea pe care o persoană a avut-o inițial, dar a pierdut-o sau și-a păstrat-o în plus față de o altă naționalitate dobândită prin naturalizare; se poate referi și la atașamentul unei persoane față de o „națiune” din cadrul unui stat (cum ar fi Scoția în Regatul Unit).

---

4 Hotărârea Curții Internaționale de Justiție din 6 aprilie 1955 în cazul *Nottebohm* (*Liechtenstein vs. Guatemala*), Rapoartele ICJ 1955, p. 4, pct. 23: „naționalitatea este o legătură juridică având la bază un fapt social de atașament, o solidaritate efectivă de existență, de interese, de sentimente, unită cu o reciprocitate de drepturi și îndatoriri.”

5 Recomandarea de politică generală nr. 7 din l'ECRI privind legislația națională de combatere a rasismului și a discriminării rasiale, CRI(2003)8, adoptată la 13 decembrie 2002, p. 6.

În cazul în care CEDO garantează o protecție mai extinsă decât dreptul UE în materie de naționalitate, de asemenea, recunoaște cu ușurință că absența unei legături juridice de naționalitate merge adesea mână în mână cu absența legăturilor de fapt cu un anumit stat, ceea ce, la rândul său, exclude. presupusa victimă să susțină că se află într-o poziție comparabilă cu cea a resortisanților. abordarea CEDO în materie poate fi schematizată astfel: cu cât legătura de fapt care unește o persoană de un anumit stat este mai strânsă — se poate cita în acest sens exemplul plății impozitelor —, cu atât CEDO este mai puțin înclinată să considere că un diferența de tratament în funcție de naționalitate este justificată.

După cum se indică la punctul 3.2., dreptul UE nu interzice discriminarea pe bază de naționalitate doar în contextul liberei circulații a persoanelor. În special, legislația UE referitoare la libera circulație acordă drepturi limitate resortisanților țărilor terțe. Pe de altă parte, CEDO impune toate statele membre ale Consiliului Europei (din care aparțin toate statele membre ale Uniunii Europene) Obligația de a garanta drepturile pe care le consacră tuturor persoanelor aflate sub jurisdicția lor (inclusiv naționali). La CouEDH urmărește menținerea unui echilibru între, dreptul pentru a exercita un control asupra avantajelor care pot acorda celor care beneficiază de dreptul de drept pentru naționalitate și necesitatea de a împiedica statele să discrimineze persoanele care au stabilit legături de fapt strânse cu acestea. În cazurile privind problemele de securitate socială CEDO întreprinde o examinare extrem de atentă a litigiului de îndată ce persoanele în cauză pot atesta o legătură de fapt puternică cu un stat.

Dreptul statelor de a reglementa intrarea străinilor pe teritoriul lor și ieșirea acestora de la granițele lor este bine stabilit în dreptul internațional public și acceptat de CEDO. Solicitățile adresate CEDO în acest sens au vizat în principal îndepărtarea persoanelor care riscă să fie supuse actelor de tortură și tratamente sau pedepse inumane sau degradante în statul de destinație (cereri bazate pe articolul 3)⁶ sau care au stabilit legături de familie strânse în statul gazdă care va fi despărțit în cazul expulzării forțate (cereri bazate pe articolul 8)⁷.

6 Vezi de exemplu *Chahol c. Regatul Unit*, nr. 22414/93, CouEDH, 15 noiembrie 1996.

7 Șansele ca aceste recursuri să conducă la ridicarea ordinului de expulzare sunt, totuși, mai mici decât în cazul recursurilor introduse în temeiul articolului 3. A se vedea, inter alia, *Abdulaziz, Cabales și Balkandali v. Regatul Unit*, nr. 9214/80, 9473/81 și 9474/81, CEDO, 28 mai 1985.

Aceste cazuri ar trebui comparate cu cele în care solicitantul a stabilit legături de fapt strânse cu statul gazdă, fie pentru că a stat acolo pentru o perioadă lungă de timp, fie pentru că a plătit impozite acolo.

Religia și convingerile

În timp ce legislația UE oferă o protecție limitată împotriva discriminării bazate pe religie sau convingeri⁸, domeniul de aplicare al CEDO este, pe de altă parte, mult mai larg, întrucât articolul 9 garantează în mod specific libertatea de gândire, de conștiință și de religie.

Din jurisprudența CEJ și a CEDO reiese că niciuna dintre aceste două jurisdicții nu s-a angajat până acum într-o examinare aprofundată a noțiunilor de „religie” și „credință” care fac obiectul protecției în temeiul Directivei privind egalitatea de tratament în muncă și ocupație fără CEDO. Nu este cazul, pe de altă parte, al instanțelor naționale, care au analizat în profunzime aceste două noțiuni.⁹

Într-o serie de cauze privind dreptul material la libertatea de religie¹⁰ și de credință consacrat de CEDO, care a precizat că statele nu trebuie să încerce să definească prin autoritate ceea ce constituie „religie” sau de „convingeri”, aceste noțiuni protejate „ateii, agnosticii, scepticii în afară de indiferenți, practică sau nu”. Mai mult, „aceste cazuri au evidențiat faptul că religia și credința sunt, în esență, personale și subiective. Elemente care nu

---

8 Vezi, N. V. Dură, „Rules of national and international law prohibiting all forms of discrimination based on religion or religious belief”, in *Annales Canonici*, 12 (2016), p. 45-64; N. V. Dură, „The Right to Religion: Some Consideration of the Principal International and European Juridical Instruments”, in *Religion and Equality. Law in conflict*, ed. by W. C. Durham Jr. and D. Thayer, Routledge, UK, 2016, pp. 15-24; N. V. Dură, „General Principles of European Union Legislation Regarding the Juridical Protection of the Human Rights”, in *Journal of Danubius Studies and Research*, vol. III, nr. 2/2013, pp. 7-14.

9 Dreptul la libertatea religioasă și la convingere este protejat în mod egal ca drept autonom de articolul 18 din Pactul internațional pentru drepturile civile și politică din 1966, la care toate statele sunt membre ale Uniunii Europene și la care aderă Consiliul European. Vezi: „Comite des droits de l'homme des Nations unies”, Comentariul general nr. 22: Articolul 18 (Libertatea de gândire, conștiință sau religie).

10 C. Mititelu, „About the Right to the Freedom of Religion, in vol. LUMEN: Rethinking Social Action. Core Values”, coord. A. Sandu et al., Medimond, Bologna, 2015, pp. 833-838; C. Mititelu, „Despre „libertatea de conștiință” și libertatea „credințelor religioase”. Câteva considerații și evaluări”, in *Jurnalul Libertății de Conștiință*, vol. 8, nr. 1, 2020, pp. 452-465; C. Mititelu, „The Autonomy of Religious Denominations in Romania”, in *Ecumeny and Law*, vol. 4, 2016, pp. 275-296.

sunt neapărat legate – o credință organizată în jurul instituțiilor¹¹. Anumite religii mai recente, inclusiv Scientology, au fost considerate, de asemenea, eligibile pentru protecție¹².

CEDO a avut recent cauze privind libertatea religioasă și care implică state care intenționau să mențină principiul secularismului¹³ și să minimizeze diviziunile pe care religia le-ar putea provoca în societate. În acest context, CEDO a pus un accent deosebit pe obiectivul declarat de a menține ordinea și de a proteja drepturile și libertățile celorlalți.

Origine socială, naștere și avere

Aceste trei temeuri pot fi considerate ca fiind interdependente, în măsura în care toate se referă la un statut conferit unui individ în virtutea unei moșteniri sociale, economice sau biologice pe care acesta l-a moștenit¹⁴. Prin urmare, pot fi asociate și cu rasa și etnia. Cu excepția cazurilor de discriminare pe bază de „naștere”, CEDO a audiat rar – dacă vreodată – cazuri având aceste caracteristici.

Caracteristicile nașterii și bogăției sunt menționate și în articolul 2, paragraful 2, din Pactul internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale (1966). În observația sa generală nr. 20, Comitetul pentru Drepturi Economice, Sociale și Culturale, responsabil cu monitorizarea interpretării și respectării prevederilor Pactului, a explicat în detaliu sensul care ar trebui să le fie acordat.

În opinia Comitetului, originea socială, nașterea și averea sunt trei caracteristici interconectate. Originea socială „se referă la poziția socială

---

11 Bronche de Moscou de l'Armee du Salut c. Rusia, nr. 72881/01, § 57 et 58, CouEDH, 5 octombrie, 2006; Eglise metropolitaine de Bessarabie et autres c. Moldova, nr. 45701/99, § 114, CouEDH, 14 decembrie 2001; Hosson și Tchaouch v. Bulgaria [GC], nr. 30985/96, § 60 et 62, CouEDH, 26 octombrie 2000.

12 Eglise de Scientology de Moscou c. Russie, nr. 18147/02, CouEDH, 5 april 2007.

13 Ioan-Gheorghe Rotaru, „Aspecte ale secularizării și ale omului secularizat”, *Studia Universitatis Babeș-Bolyai, Theologia Orthodoxa*, (2006), L-LI, nr.1, Cluj-Napoca, Presa Universitară Clujeană, pp. 251-266.

14 Motivele de origine socială, naștere și bogăție apar și în articolul 2, paragraful 2, din Pactul internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale (pe care toate statele membre ale Uniunii Europene l-au ratificat). A se vedea Comitetul pentru Drepturi Economice, Sociale și Culturale, Comentariul General nr. 20, Nediscriminarea în exercitarea drepturilor economice, sociale și culturale, doc. NU E/C.12/GC/20, 10 iunie 2009, pct. 24 până la 26 și 35.

ereditară a unei persoane”. Poate să se refere la poziția dobândită prin simplul fapt de a fi născut într-o clasă socială sau într-o anumită comunitate (de exemplu, o comunitate bazată pe origine etnică, religie sau ideologie), sau situația socială a unei persoane (sărac sau fără adăpost, de exemplu). Caracteristica nașterii se poate referi, la rândul ei, la statutul de persoană născută în afara căsătoriei sau adoptată. În fine, caracteristica averii se poate referi la statutul unei persoane în raport cu bunurile imobile (calitatea de chirieș, proprietar sau ocupant ilegal) sau alte bunuri¹⁵.

Opiniile politice sau altele

Este posibil ca anumite convingeri care nu îndeplinesc criteriile pentru a fi considerate o „religie” sau „creдинțe” să se bucure totuși de protecție ca atare. CEDO a fost rareori nevoită să se pronunțe asupra cauzelor legate de această noțiune. Ca și în cazul altor aspecte acoperite de ECDH, „opiniile politice sau orice alte opinii” sunt protejate, ca atare, în cadrul dreptului la libertatea de exprimare consacrat la articolul 10. Examinarea jurisprudenței în acest domeniu ne poate permite să identificăm ce poate acoperi interzicerea discriminării pe acest motiv. Când o persoană estimează că ați făcut obiectul unei diferențe de tratament din cauza opiniilor sale politice sau de altă natură, există șanse mari, în practică, ca CEDO să se limiteze la examinarea plângerilor sale în temeiul articolului 10.

În general, CEDO a stabilit, în cauza *Handyside c. Regatul Unit*, că dreptul la libertatea de exprimare „este valabil nu numai pentru „informații” sau „idei” primite cu favoare sau considerate inofensive sau indiferente, ci și pentru cele care jignesc, șochează sau deranjează statul sau orice fracțiune din populația”¹⁶. Deși jurisprudența în acest sens este extrem de extinsă, ne vom limita aici la a arăta, cu ajutorul a două cazuri, modul în care opiniile politice se pot bucura de o protecție mai mare decât alte tipuri de opinie.

„Orice altă situație”

După cum am văzut *mai sus*, CEDO a analizat ca încadrându-se în categoria „ orice altă situație ” o serie de caracteristici, dintre care multe coincid

15 Comitetul pentru Drepturi Economice, Sociale și Culturale, Comentariul General nr. 20, Nediscriminarea în exercitarea drepturilor economice, sociale și culturale, doc. NU E/C.12/GC/20, 10 iunie 2009, pct. 24 până la 26 și 35.

16 *Handyside v. Regatul Unit*, nr. 5493/72, CouEDH, 7 decembrie 1976.

cu cele definite de legislația UE, precum orientarea sexuală, vârsta și handicapul.

Pe lângă handicap, vârstă și orientare sexuală, CEDO a recunoscut, de asemenea, că următoarele caracteristici sunt acoperite de termenii „orice altă situație” și ca atare beneficiază de protecție: paternitate¹⁷; stare civilă¹⁸; apartenența la o organizație¹⁹; grad militar²⁰; statutul de părinte al unui copil născut în afara căsătoriei²¹; locul de reședință²².

Concluzii

Convenția Europeană a Drepturilor Omului conține o listă neexhaustivă, care coincide cu cea stabilită de Directivele adoptate la nivelul Uniunii Europene, dar depășește articolul 14 din Convenție, interzice orice discriminare bazată „în special pe sex, rasă, culoare, limbă, religie, opinie politică fără nicio altă opinie, origine națională sau origine. apartenența la o minoritate națională, averea, nașterea sau orice altă situație”.

---

17 Vincent Berger, *Jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului. Ediția a 6-a*. București, Editura I.R.D.O., 2008, Cazul Rassmussen contra Danemarcei – Contestarea filiației paterne a unui copil născut în timpul căsătoriei, pp. 424-425. Vezi: Weller c. Ungaria, nu. 44399/05, CEDO, 31 martie 2009.

18 Vincent Berger. *Op. cit.* Cazul Johnston și alții contra Irlandei – Interdicție constituțională a divorțului în Irlanda și consecințele juridice care decurg de aici pentru un bărbat și o femeie necăsătoriți împreună, precum și pentru copilul lor, pp. 411-414. Vezi, Petrov v. Bulgaria, nr. 15197/02, CEDO, 22 mai 2008.

19 Vincent Berger. *Op. cit.*, Cazul Sidiropoulos și alții contra Greciei – Refuzul jurisdicțiilor de a înregistra o asociație bănuț că ar aduce atingere integrității teritoriale a țării, pp. 629-634. Vezi, Danilenkov și colab. Russie, n° 67336/01, CouEDH, 30 iulie 2009 (sindicat); Grande Oriente d'Italia di Palozzo Giustinioni c. Italie (n° 2), n° 26740/02, CouEDH, 31 mai 2007.

20 Enget și colab. c. Pays-Bas, nr 5100/71, 5101/71, 5102/71, 5354/72 et 5370/72, CouEDH.

21 Vincent Berger, *Jurisprudența Curții ...*, pp. 415-421. Vezi, Cazul Marckx contra Belgiei – Statutul mamelor celibatate și al copiilor născuți în afara căsătoriei. V. Sommerfeld v. Allemagne [GC], n° 31871/96, CouEDH, 8 iulie 2003; Sahin c. Allemagne [GC], nr. 30943/96, CouEDH, 8 iulie 2003.

22 Vincent Berger, *Jurisprudența Curții ...* Cazul Gillow contra Regatului Unit – Refuzul de a acorda unor proprietari permisul pentru a locui în casa lor din Guernesey (insula britanică din Canalul Mânicii, aparținând arhipelagului „Channel Islands”), pp. 483-487. Vezi și: Carson et autres c. Royaume-Uni [GC], n° 42184/05, CouEDH, 16 marș 2010.

Interzicerea discriminării pe criterii de vârstă²³ înseamnă pur și simplu că o persoană nu poate fi tratată mai puțin favorabil doar pe baza vârstei sale. Alta este situația stării de minoritate, căreia i se aplică o discriminare pozitivă, în toate domeniile, inclusiv în relațiile cu mass-media²⁴.

Dacă discriminarea pe bază de vârstă nu intră, ca atare, în sfera de aplicare a unei prevederi specifice a CEDO²⁵ (spre deosebire de discriminarea pe bază de religie sau orientare sexuală), anumite situații de discriminare legate de vârstă pot fi totuși examinate din unghiul mai multor drepturi.

În anumite cauze aduse în fața ei, ale căror fapte au dat naștere la suspiciuni de discriminare pe criterii de vârstă, CEDO s-a pronunțat – așa cum a procedat și în alte domenii – fără a întreprinde cu adevărat o analiză din acest unghi. Tratându-se în special de cazurile care implică tratamentul copiilor de către sistemul de justiție penală, a considerat că vârsta face parte din caracteristicile protejate²⁶.

Astfel, dacă în materie de protecție un element fundamental al demnității umane este justificat în principiu ca „Curtea Europeană a Dreptu-

---

23 Adrian M. Truichici, Luiza Neagu, *Drepturi și Libertăți. Jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene*. București, Editura Universul Juridic, 2017, pp. 120-130. Principiul nediscriminării pe motive de vârstă, consacrat de art. 21 în Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene și concretizat prin Directiva nr. 2000/78/CE a Consiliului din 27 noiembrie 2000 de creare a unui cadru general în favoarea egalității de tratament în ceea ce privește încadrarea în muncă și ocuparea forței de muncă. Soluția instanței Uniunii Europene în cauza C-476/11, introduce o condiție, „ca tratamentul diferențiat pe motive de vârstă, care rezultă din aceasta să fie adecvat și necesar pentru atingerea unui obiectiv legitim, ceea ce revine instanței naționale să verifice”.

24 O cu totul altă situație este în ceea ce privește starea de minoritate, care ridică importante obligații legale pentru apărarea demnității și bunăstării acestora, datorită vulnerabilității lor, cu garanții legale speciale, în comparație cu cazul persoanelor adulte. De exemplu în cauza I.V.Ț. v. România (din 1/03.2022), Curtea a condamnat România pentru încălcarea vieții private a unui elev de 11 ani căruia i-a fost luat un interviu fără acordul părinților, conform Deciziei 220 din 2011 al Consiliului Național al Audiovizualului. (<https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22languageisocode%22:%5B%22ENG%22%5D,%22documentcollectionid%22:%5B%22JUDGMENTS%22%5D,%22itemid%22:%5B%22001-215919%22%5D%7D>).

25 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX:32000L0078>

26 În ceea ce privește copiii și alte persoane vulnerabile, Curtea a declarat următoarele, în hotărârea M. și M. împotriva Croației [nr. 10161/13, pct. 136, CEDO 2015 (extrase); a se vedea și, mutatis mutandis, C.A.S. și C.S. împotriva României, nr. 26692/05, pct. 68-70 și 82, 20 martie 2012, și Z și alții împotriva Regatului Unit, (MC), nr. 29392/95, pct. 73, CEDO 2001-V]. <http://ier.gov.ro/wp-content/uploads/cedo/D.M.D.-%C3%AEmpotriva-Rom%C3%A2niei.pdf>

rilor Omului din Strasbourg” (CEDO)²⁷ să recunoască doar o marjă restrânsă de apreciere statelor, trebuie totuși să se găsească un echilibru, în anumite cazuri, cu nevoile de a proteja și oamenii din o poziție vulnerabilă, ale căror drepturi pot fi încălcate.

Directivele Uniunii Europene privind nediscriminarea interzic diferențele de tratament bazate pe anumite „caracteristici protejate”, enumerate limitativ: vârstă, orientare sexuală, apartenență religioasă: (Directiva 2004/113/CE a Consiliului din 13 decembrie 2004 de aplicare a principiului egalității de tratament între femei și bărbați privind accesul la bunuri și servicii și furnizarea de bunuri și servicii²⁸) și (Directiva 2006/54/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 5 iulie 2006 privind punerea în aplicare a principiului egalității de șanse și al egalității de tratament între bărbați și femei în materie de încadrare în muncă și de muncă²⁹) sau de rasă sau origine etnică (Directiva 2000/43/CE a Consiliului din 29 iunie 2000 de punere în aplicare a principiului egalității de tratament între persoane, fără deosebire de rasă sau origine etnică³⁰).

Bibliografie:

- Berger, V., *Jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului. Ediția a 6-a*, București, Editura I.R.D.O., 2008.
- *Bronche de Moscou de l'Armee du Salut c. Rusia*, nr. 72881/01, § 57 et 58, CouEDH, 5 octombrie, 2006.

---

27 Misiunea Curții este să vegheze la respectarea prevederilor Convenției Europene a Drepturilor Omului și a Protocoloalelor suplimentare de către statele semnatare. Curtea Europeană a Drepturilor Omului nu trebuie confundată cu Curtea de Justiție a Uniunii Europene (CJUE) care are sediul la Luxembourg și este însărcinată cu soluționarea problemelor referitoare la dreptul Uniunii Europene <https://www.echr.coe.int/Pages/home.aspx?p=home> https://www.echr.coe.int/Documents/Court_in_brief_ROM.pdf Accesat în 4 august 2022.

28 Jurnalul Oficial al Uniunii Europene. 05/Vol. 07 // 32004L0113 // L 373/37. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=CELEX:32004L0113&from=RO>

29 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:32006L0054&from=RO>

30 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=CELEX:32000L0043&from=RO>

- ♦ *Comitetul pentru Drepturi Economice, Sociale și Culturale, Comentariul General nr. 20, Nediscriminarea în exercitarea drepturilor economice, sociale și culturale*, doc. NU E/C.12/GC/20, 10 iunie 2009.
- ♦ Dură, N. V., „General Principles of European Union Legislation Regarding the Juridical Protection of the Human Rights”, in *Journal of Danubius Studies and Research*, III, 2/2013, 7-14.
- ♦ Dură, N. V., „Rules of national and international law prohibiting all forms of discrimination based on religion or religious belief”, in *Annales Canonici*, 12 (2016), 45-64.
- ♦ Dură, N. V., „The Right to Religion: Some Consideration of the Principal International and European Juridical Instruments”, in *Religion and Equality. Law in conflict*, ed. by W. C. Durham Jr. and D. Thayer, Routledge, 2016, 15-24.
- ♦ *Eglise metropolitaine de Bessarabie et autres c. Moldova*, nr. 45701/99, § 114, CouEDH, 14 decembrie 2001.
- ♦ *Handyside v. Regatul Unit*, nr. 5493/72, CouEDH, 7 decembrie 1976.
- ♦ *Hosson și Tchaouch v. Bulgarie* [GC], nr. 30985/96, § 60 et 62, CouEDH, 26 octombrie 2000.
- ♦ *Hotărârea Curții Internaționale de Justiție din 6 aprilie 1955 în cazul Nottebohm* (Liechtenstein vs. Guatemala), Rapoartele ICJ 1955.
- ♦ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX:32000L0078>
- ♦ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=CELEX:32000L0043&from=RO>
- ♦ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:32006L0054&from=RO>
- ♦ https://www.echr.coe.int/Documents/Court_in_brief_ROM.pdf Accesat în 4 august 2022.
- ♦ <https://www.echr.coe.int/Pages/home.aspx?p=home>
- ♦ *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene*. 05/Vol.07//32004L0113 // L 373/37. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=CELEX:32004L0113&from=RO>
- ♦ Mititelu, C., „About the Right to the Freedom of Religion”, in vol. *Rethinking Social Action. Core Values*, coord. A. Sandu et al., Medimond, Bologna, 2015, 833-838.

- ♦ Mititelu, C., „Despre ‘libertatea de conștiință’ și libertatea ‘credițelor religioase’. Câteva considerații și evaluări”, în *Jurnalul Libertății de Conștiință*, 8, 1, 2020, 452-465.
- ♦ Mititelu, C., „The Autonomy of Religious Denominations in Romania”, in *Ecumeny and Law*, 4, 2016, 275-296.
- ♦ *Recomandarea de politică generală nr. 7 din l’ECRI privind legislația națională de combatere a rasismului și a discriminării rasiale*, CRI(2003)8, adoptată la 13 decembrie 2002.
- ♦ Rotaru, Ioan-Gheorghe, “Aspecte ale secularizării și ale omului secularizat”, *Studia Universitatis Babeș-Bolyai, Theologia Orthodoxa*, Cluj University Press, Cluj-Napoca, L-LI, 1, 2006, 251-266.
- ♦ Truichici, A. M., Neagu, L., *Drepturi și Libertăți. Jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene*, București, Editura Universul Juridic, 2017.